

**Aandachtspunten voor Rondetafelgesprek met de vaste commissie voor
Koninkrijksrelaties van de Tweede Kamer over duurzame ontwikkeling in het
Koninkrijk d.d. 9 november 2022**

Mr. dr. Daphina Misiedjan
Universitair Docent ISS/Erasmus Universiteit Rotterdam & onderzoeker KITLV-KNAW
misiedjan@iss.nl

International
Institute of
Social Studies

1. De internationale klimaatafspraken gelden niet voor de Caribische eilanden binnen het Koninkrijk¹

Het Koninkrijk der Nederlanden is verdragspartij bij onder andere: het Raamverdrag, het Kyoto-protocol en de Overeenkomst van Parijs. Echter zijn deze verdragen alleen van toepassing verklaard voor Europees Nederland en is er geen medegelding voor het Caribisch deel. De terughoudendheid om de klimaatafspraken voor het gehele Koninkrijk te laten gelden heeft te maken met de uitvoeringswetgeving die opgesteld dient te worden om het verdrag in werking te laten treden.² Het opstellen van uitvoeringswetgeving is in de eerste plaats een aangelegenheid van de landen van het Koninkrijk zelf en is nog niet op gang gekomen voor het Caribisch deel. Ook niet voor de bijzondere gemeenten.

Dit heeft o.a tot gevolg dat:

- a) **De verplichtingen ten aanzien van het terugdringen van broeikasgassen gelden niet voor dit deel van het Koninkrijk.** De emissies die in dat deel plaatsvinden anders dan die binnen Europees Nederland, worden niet meegerekend voor de klimaatdoelstellingen van het Koninkrijk. Vervuilende activiteiten kunnen daar dus eventueel worden doorgezet.
- b) De Nederlandse Caribische eilanden hebben **geen toegang tot internationale financiering voor klimaatadaptatie en mitigatie.** Niet alleen omdat de klimaatverdragen niet gelden maar ook omdat ze mee worden gerekend met Europees Nederland als een zogenaamd ontwikkeld land in tegenstelling tot de onafhankelijke landen in de regio als Sint Lucia en Jamaica, die als SIDS³ worden aangemerkt.

Medegelding van de internationale verdragen zou niet alle obstakels wegnemen maar het zou wel gelijke verplichtingen en rechten creëren binnen het Koninkrijk.⁴ Er zou een plan ontwikkeld moeten worden waarbij rekening gehouden wordt met de sociaaleconomische uitdagingen en het milieu op de eilanden.

2. Financieringsmogelijkheden bij de EU: LGO-besluit

Een andere weg naar klimaatfinanciering zou die van de Europese Unie (EU) kunnen zijn. De EU heeft bij oprichting gekozen om in verbinding te blijven met zijn voormalige koloniën. De overzeese gebieden die behoren tot het Koninkrijk der Nederlanden vallen allemaal onder het LGO-besluit⁵ dat in werking is getreden op 5 oktober 2021. Via de EU-regelingen is er 500 miljoen euro beschikbaar voor de 12 LGO van Nederland en Frankrijk.⁶ Echter de toegang tot deze financiële middelen gaat in de praktijk via Europees Nederland. De BES/CAS zijn hierdoor in een afhankelijke positie en deze middelen zijn bedoeld voor meer doeleinden dan adaptatie en mitigatie in verband met klimaatverandering. Zo kunnen deze middelen ook gebruikt worden voor bijvoorbeeld afvalbeheer en duurzaam waterbeheer. Hierdoor zou het kunnen voorkomen dat het bestrijden van en omgaan met klimaatverandering niet altijd

¹ Deze 'position paper' is grotendeels gebaseerd op onderzoek dat is uitgevoerd in het kader van het [NWO project Islanders at the Helm](#). Het artikel [Misiedjan, Nederlands Juristenblad 2022/21](#) licht de genoemde punten verder toe.

² Kamerstukken II, 2016–2017, 34 589 (R2077),

³ De CAS worden aangemerkt als SIDS met een bijzondere status (Non-UN Members/Associate Members of the Regional Commissions). Zij mogen deelnemen aan vergaderingen maar hebben geen toegang tot financieringsinstrumenten.

⁴ In dit verband zou ook rekening gehouden moeten worden met de Urgenda-uitspraak en de mensenrechtelijke verplichtingen in relatie tot klimaatverandering. Zie: Hoge Raad Den Haag, 20 december 2019, ECLI:NL:PHR:2019:887 (Urgenda)

⁵ Besluit (EU) 2021/1764 van de Raad van 5 oktober 2021 (LGO-Besluit) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/TXT/?uri=CELEX%3A32021D1764>

⁶ Zie art. 72 LGO Besluit

prioriteit zal krijgen. Daarentegen is er wel ruimte voor bredere duurzame ontwikkeling. Toegang tot deze financieringsmogelijkheden zou zo veel mogelijk moeten worden vergemakkelijkt voor de BES & CAS.

3. Niet mitigatie maar adaptatie & verlies en schade

Vanuit het perspectief van Europees Nederland heeft het beperken van CO₂-emissies prioriteit. Echter vanwege de kwetsbaarheid van de BES/CAS is vooral het thema van verlies en schade belangrijk. Artikel 8 in de Overeenkomst van Parijs (2015) gaat over de erkenning van klimaatgerelateerd verlies en schade. Echter is de huidige stand van zaken dat aansprakelijkheid en de mogelijkheid tot schadevergoedingen nog niet duidelijk zijn vastgesteld.⁷ Het Koninkrijk zou zich actiever kunnen inzetten voor het thema van verlies en schade tijdens COP27. In de toekomst, en naarmate klimaatgerelateerde weersomstandigheden toenemen, zal een reeks eerlijke, betrouwbare, haalbare en geschikte financiële schade en verlies mechanismen nodig zijn om beter rekening te houden met de speciale omstandigheden van de BES/CAS. Naast verlies en schade zou er ook meer ruimte gemaakt moeten worden voor adaptatiemogelijkheden.

⁷ Lai e.a., *Climate Policy* 2022, p. 1–12.